

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasiło Glavnega Radničkoga Saveza Jugoslavije.

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna številka 1 Din,
mesečno Din 4—, celoletno
48 Din. — Za člane izvod
po 80 para.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije
Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije so poštnine
proste.

Delavci in delavke vsega sveta!

Ob desetletnici vojne napovedi.

Spomnite se na dan, ko se je začela velika vojna! Poglejte za deset let nazaj! Spomnite se predvsem na prve dni in tedne, ko še niste poznali tega, kar ste pozneje v mukah in trpljenju spoznali.

Spomnite se navdušenja za vojsko, ki je bilo vrženo one dni med mase. Spomnite se, s kako nedosežno silo je časopisje vseh dežel to navdušenje gojilo.

Po štiridesetih letih miru v severni, zapadni in srednji Evropi, se narodi prvi hip zavedali niso, kaj jim grozi. Povsod so verovali svojim časopisom, ki so trdili, da je bila njihova zemlja napadena, povsod so skušali izrabiti generalni štabi čustvo solidarnosti za obrambo. A še preko tega je veljala vojska kot novo veliko doživetje in le preradi so verovali ljudje v lažljivo bajko, da jim bo pomagala vojska iz vseh težav.

Trdili so, da bo prinesla vojska srečo in blagostanje, upali so si celo prorokovati, da bo zmanjšala vojska brezposelnost. Spomnite se na svoje tovariše pri delu, ki jih je potegnil takrat val hurapatriotizma za seboj in povprašajte se v svoji tihi sobici, če niste spadali tudi vi sami med tiste, ki so podlegli vojni pijanosti.

Ne da bi vas grajali, ne da bi vas žalili, vas spominjamo na takratno navdušenje za vojsko, temveč zato, da vas povprašamo, ali sme do take grozne zmote še enkrat priti?

Resnična slika vojne je ljudem kmalu oči odprla. Kamorkoli je stopil krvičeljni moloh, tam se je navdušenje nehalo, tam je napolnila moreča groza vsa srca, tam so se slišali vzkliki gorja, tam je vladalo trpljenje in pomanjkanje v nezasišani trdoti. Prva žrtev je bila nesrečna Belgija. Takoj v početku vojne je občutila barbarstvo vojne v vseh njenih grozotah in strahotah. Malo dni pozneje se je pokazala prava slika vojne tudi na vzhodu. Desettisoči in deset-tisoči žen, otrok in starčkov so bežali v divjem begu z avstrijsko-ruske meje v notranjost svojih dežel. Pokrajina za pokrajino je okusila gorje. Razvaline so nastajale poleg razvalin, grobovi poleg grobov.

Severna Francija, Srbija, vzhodna Poljska so se spremenile v puščave. — Pariz se je tresel od groma topov; v Londonu so skrili dragocene umetnine v najglobljih kletih pred napadi aeroplanov; staroslavna katedrala v Reimsu se je obstreljevala in Königsberg, mesto filozofa Kanta, je bilo razdejano. In kakor na suhem, tako je divjala razdiralna sila na morju, smrt je žela svojo žetev med bojujočimi se vojaki in med nebojujočimi se civilnim prebivalstvom. Stotisoči so pokrivali bojna polja, so našli v morjih svoj grob; vedno nevarnejša je postajala šiba kug. Cela Evropa je umirala gladi; najhujše je bilo pomanjkanje v Nemčiji in Avstriji, kjer je imela po načrtu izvedena blokada vedno strašnejše posledice:

Slabotni starčki, ginevajoče žene, umirajoči otroci, to je bila slika gorja v pokrajinah, ki niso okusile vojnih strahot neposredno.

Od dežele do dežele, od kontinenta do kontinenta je divjala vojna furija.

Azija, Afrika, Amerika so se zapletale vedno globlje v nesrečo. A še vedno so se razlegale himne navdušenja v krajih, ki so bili daleč od bojnega polja.

In to nasprotje med vojnim navdušenjem in vojno grozoto je trajalo celo vojno, čeprav je bilo polje vojnih grozot vedno širše, polje navdušenja pa vedno ožje.

Spomnite se na to, kar je bilo! In odgovorite na vprašanje: Ali sme priti do take zločinske blaznosti še enkrat?

Milijoni počivajo v grobovih; milijoni pohabljenih živijo med nami; milijoni otrok bodo nosili vse svoje življenje odtis »velike dobe«; milijoni so brez posla; milijoni trpe pomanjkanje in glad.

Še niso zopet vzpostavljene razvaline, še je gospodarstvo razorano; še vidi vsak, ki hoče videti, grozoto vojne.

A že si upajo vojni hujskači zopet na dan...

Oni računajo na pozabljenost ljudi. Ludendorff in Poincaré sta bila to leto pri volitvah poražena. Ali ne varajmo se: čim več časa bo preteklo, tem lažje bo zopet delati za vojno navdušenje. — Zato vas kličemo na dan, vporabite to desetletnico začetka vojne v to, da pokličete vsem v spomin grozote, ki smo jih doživeli, da utrdite zavest, da ne sme priti nikdar več do vojne.

A čustvo odpora proti vojni ne zadošča, narodi morajo spoznati, kaj je vojno povzročilo, da zamorejo te vzroke odstraniti.

Cel svet danes ve, kako so napravili na kronskem svetu na Dunaju že v začetku julija 1914 načrt za vojno, kako je postal Viljem II. kmalu soudeleženec in poglavar tolpe zločincev, ki je vrgla s hladno namero iskro v sod smodnika. Mi vemo, da je bila vojna neizbežen rezultat imperialistične politike, ki so jo vodile imperialistične države eno človeško pokolenje dolgo in za nas ni dvoma, da bi bili zmožni tudi ruski car, — katerega generalni štab je odredil prvi mobilizacijo, da bi bil zmožen tudi gospod Poincaré in le še preveč takih »državnikov« istega zločina, kakor hitro bi smatrali, da je prišel za nje »ugoden trenutek«.

In zato ni zadosti, da prekolnemo zločince, kojih krivda je iz njih lastnih dokumentov nedvomno dokazana, temveč je treba svetovni red preurediti, ki vzgaja vedno nove vojne zločince, ki nas stalno ogroža z vso grozoto barbarstva.

Ravno tako velik ko zločin povzročitve vojne je bil zločin podaljševanja vojne. Vse vojujoče se stranke so misel obrambe izdale. Parola po obrambi pred sovražnikom se je spremenila prej ali slej v vsaki državi v klic, po vojaški zmagi! Vsi so hoteli vojsko nadaljevati, da si zasigurajo plen. Govorili so o »samoodločbi narodov«, mislili pa na aneksije in osvojitve kolonij. Ta velika kupčija se centralnim državam ni posrečila, pač pa zavezniškom.

Med vojsko so oznanjevali, da se borijo zato, da bo ta vojna zadnja. — Vidimo pa, da zadobiva militarizem vedno bolj na moči. Premaganim je to sicer prepovedano, a med prej zvezanimi državami se je povzpela tekma v oboroževanju do poprej neznanе višine. Vsled tega ostane nevarnost oboroženih konfliktov tako velika, kakor je le kedaj bila.

Med vojno so oznanjevali, da bo njen uspeh Zveza narodov, ki bo bodoče vojne onemogočala. Toda kako daleč je organizacija, ki nosi danes to

ime, od uresničenja velike misli mirovne organizacije sveta! Mi zahtevamo, da se sprejmejo v Zvezo narodov vse države, da postane ona organ narodov, ne vlad. Mi ne bomo pustili neizrabljene nobene prilike za sporazum med narodi. A mi vemo: interesi kapitalizma prihajajo vedno iznova v nasprotje z mirovno organizacijo sveta. In zato bo obstojala vojna nevarnost tako dolgo, kakor bo obstajal kapitalistični družabni red.

Mi bomo delali proti vojnemu razpoloženju, proti tajni diplomaciji, za splošno razorožitev za mirno mednarodno sporazum in mednarodna razsodišča; mi bomo vodili v to smer vse sile naših strokovnih, združnih in političnih organizacij, parlamentov, institucij, Zveze narodov in vseh mest, kjer se moremo uveljaviti. Mi se bomo mednarodno združili in pripravili mednarodni odpor proti vojni v vseh njegovih oblikah do generalne stavke. Vemo pa, da zamore to vojno nevarnost le zmanjšati, ne pa je odstraniti.

Dokler obstoja ogromen aparat militaristične moči, dokler so kapitalistične sile v stanu zgibati ta aparat, tako dolgo bodo mase delavnega ljudstva žrtev vojne. Fizična sila, gospodarski pritisk in ne v zadnji vrsti narejeno razpoloženje za vojno, bodo vsilile masam vedno iznova orožje v roke in jih napravile za slepo orožje vojnih interesov.

Naša strokovna konferenca.

Cez teden dni bo v Ljubljani pričela zborovati naša strokovna konferenca, katero bodo posetili zastopniki strokovno organiziranega delavstva cele Slovenije. Konferenca se bo vršila v času, ko vladajo v Jugoslaviji, kakor po celem svetu izredno težke razmere. Zato pričakuje tako delavstvo, kakor ostala javnost odločitve te konference z napeto pozornostjo.

Odbor Strokovne komisije bo imel polagati račune za dveletno delovanje. Kakšna je bila ta doba in kakšne silne spremembe so se vršile, vé le tisti, ki je dogodke teh dveh let stalno zasledoval.

Zadnji strokovni kongres, ki se je vršil v marcu leta 1922, je stal na mejniku velike notranje organizacijske krize. Pred vsem je bilo treba rešiti dvojne težkih in perečih vprašanj:

1. Zedinjenje slovenskega proletariata z ostalim proletariatom Jugoslavije.
2. Odločitev mednarodne orientacije Amsterdam ali Moskva.

Pred tem kongresom je ravno glede rešitve teh dveh vprašanj vladal med članstvom naših organizacij pravi kaos. Dočim so se nekatere organizacije (rudarska) nad tem vprašanjem že razbile, so bile druge organizacije, ki so bile še cele, vendar pa so bile le zato še cele, ker so rajši dopustile zmedo med članstvom, kakor pa, da bi energično krenile bodisi na levo ali desno. Politika ptiča noja, ki v trenutku nevarnosti utakne glavo v pesek, pa misli, da ga sovražnik ne vidi, ta politika se je izkazala kot zelo slaba in strokovni kongres se je odločil, da mora biti temu cincanju vendar enkrat konec. Ta sklep je bil sicer dober, vendar je prišel nekoliko kasno, kajti destruktivni elementi so bili že tako zastrupili ozračje, da je bila operacija silno nevarna za sam obstoj strokovnih organizacij. Železničarji, rudarji, stavbinci itd. so bili za strokovni pokret naše smeri po večini že izgubljeni.

Oseben odpor proti vojni službi bo vedno učinkovita demonstracija, ki pa ne bo v stanu kot pojav mas usodnega poteka dogodkov zabraniti.

Zato ni druge poti kot ta, da se izruje vojna možnost pri korenini; mi moramo kapitalistični družabni red odstraniti. Gospodstvo delavcev v vseh državah ne bo prineslo samo konca izkoriščanja, ampak tudi konec vojn.

Zato vas pozivamo, da vzbudite z učinkovitimi demonstracijami v človeštvu zavest, da stoji še vedno ob istem prepadu blaznosti in zločina, kakor leta 1914.

Spomnite se na velikega predbojevnika svetovnega miru in socialističnega družabnega reda Jean Jauresa, prve žrtve svetovne vojne!

Spomnite se tisoč in tisoč zvestih sodrugov, ki so iztrgani iz naše srede; spomnite se tisočev pohabljenec, ki so izgubili svojo delovno silo; spomnite se trpljenja žen in otrok!

Mislite, delavci in delavke in predvsem tudi vi mladi sodrugi, na vašo veliko zgodovinsko nalogo in obljubite, da ne boste omahnili v

vojni proti vojni.

Mednarodna strokovna zveza (Amsterdam.)

Socialistična delavska internacionala (London.)

Socialistična mladinska internacionala (Berlin.)

Tudi druge organizacije so bile že do dobra podminirane in navrtane tako, da je bilo tudi tukaj treba silnih naporov, da se rešijo vsaj kadri.

Cim je bil novi odbor Strokovne komisije izvoljen, so se začeli komunistični minerji s podvojeno silo gibati. Vedeli so, da so v novem odboru S. K. ljudje, ki se zavedajo njihovega rovarjenja in mu bodo skušali napraviti konec. Zato so zagnali huronski krik proti tem sodrugom, da jih oblatijo in da še bolj razmajejo disciplino v delavskih vrstah. Bitka se je pričela, vroča in srdita, skoro bi rekli za vsakega člana posebej. Na naši strani samo dobra volja in prepričanje o pravilnosti naše ideje, na nasprotni strani bogat birokratični in časopisni aparat in ogromna denarna sredstva, ki niso poznala dragih železniških voženj, dragega tiska lepakov itd.

Eno in pol leta je divjal ta neenakomerni boj in ni vojakov na naši strani lahko rečemo — kadri so rešeni, po nekod pa še nekoliko več. Naše organizacije so izšle iz tega boja sicer utrujene, vendar tukaj so, razčiščeni so pojmi in vsi znaki kažejo, da bodo lepo napredovale.

Glede zedinjenja je bil položaj istakto zapleten. V to akcijo so se vmešali elementi, ki so prihajali v Slovenijo v imenu zedinjenja proletariata, v resnici pa za to, da bi našim organizacijam nadel komunistično kapico. Z naše strani so pa vodilni faktorji preprečevali tak naskok s tem, da so kazali tem elementom sicer lepo lice, na drugi strani so pa podpisavali zedinjevalne resolucije v nadi, da jih ne bo treba izvesti.

Pravega načrta za zedinjenje pa ni bilo nikjer. Komunistično pobarvani zedinjevalci z juga so zahtevali, naj se naše organizacije njihovim kar priključijo in likvidirajo, dočim se je z naše strani nekaj govorilo o avtonomnem zedinjenju, o federalističnem zedinjenju,

v resnici pa prave volje za zedinjenje sploh ni bilo.

Tej neiskreni igri, ki je mnogo škodovala samo na sebi zdravi ideji edinstva, je bilo treba napraviti konec. Kongres je na zedinjenje pristal in novoizvoljeni odbor S. K. je izdelal načrt, kako naj se to zedinjenje izvede. Iz tega načrta je izločen tisti centralizem, ki ubija iniciative, na drugi strani je pa izločen tudi tisti federalizem, ki bi onemogočeval enotne in disciplinirane akcije.

Ta načrt se je pri sestavi pravil GRSJ vpošteval.

Ideja edinstva je med meščanskim svetom danes še zelo zasramovana deklica. Zato tudi naše organizacije niso popularne in morajo računati, da bodo še par let plavale proti toku javnega mnenja. Vendar bo pa gospodarski in politični razvoj stalno pritiskal v tej smeri in takrat se bodo pokazale prednosti tistih organizacij, ki so videle par let naprej ter so svojo fronto pristočno in o pravem času preorijentirale.

Kdor je zasledoval dogodke in se uživel v položaj, bo rad priznal, da je sedanji odbor S. K. tako vprašanje internacionalne orientacije, kakor vprašanje zedinjenja rešil velepotezno po principielnem načrtu in s stalnim objasnjevanjem ter sodelovanjem članstva. Niti o prvem, niti o drugem problemu ne vlada med članstvom danes niti najmanjša nejasnost ali zabloda in to pomeni mnogo v teh zmešanih časih.

Med reševanjem teh dveh fundamentalnih problemov so se dnevno porajala še druga vprašanja, ki so zadevala ob strokovne organizacije. Tako so stale strokovne organizacije pred važnim činom takrat, ko so se tudi socialistične vrste razdvajale. Velikemu samozatajevanju in premišljeni taktiki se je pa posrečilo, da ta razkol ni imel direkt-

nih slabih posledic za strokovne organizacije. Škoda so utrpeli le indirektno vsled zmanjšane politične moči proletariata, kar jih je postavljalo še pred težje probleme.

Istotako je bil važen činitelj pojav jugoslovanskega fašizma, ki je skušal razplesti svojo moč tudi med delavstvom. Naše strokovne organizacije so se iz nesreče italijanskih sodrugov mnogo naučile, zato so dokaj uspešno vodile borbo proti temu pojavu.

Napram drugim sorodnim organizacijam socialističnega pravca je skušal odbor S. K. uveljaviti načelo medsebojne podpore. Kulturne organizacije je podpiral potom tiska in shodov. Politične organizacije je skušal zblíževati in napram gospodarskim organizacijam je bila pa organizirana direktna akcija za zblížanje in čim tesnejše sodelovanje.

Zadnje čase se pojavlja eden najtežjih problemov — brezposelnost, kateri zahteva vse pažnje. Napravljenih je bilo v tem pogledu že nekaj akcij, vendar bo pa kongres in novi odbor S. K. moral najti poti in sredstev za uspešnejše pobijanje te najopasnejše proletarske kuge.

S tem člankom smo hoteli nekoliko osvežiti spomin na preteklo dobo. Osvetlili smo nekoliko momentov velike borbe zadnjih dveh let, ali celoto prikazati je seveda v kratkem članku ne mogoče.

Sodrug, ki so bili ti dve leti na najodgovornejših mestih majo zavest, da bo zgodovna pravilno presodila njihove napore in to jim bo plačilo za trud. Še slajša je pa zavest, da se je skupnemu naporu posrečilo zdisciplinirati delavske vrste in postaviti temelj, na katerega bo dalje gradil nov na kongresu izvoljeni pokrajinski odbor GRSJ. Vsi drugi bomo pa poklicani, da mu pri gradbi pomagamo.

Mednarodna organizacija dela.

Poročilo s. Bogdana Krekića, zastopnika GRSJ na 6. Mednarodni konferenci dela.

Treba je bilo desetletij in desetletij naporov in gigantskih borb delavskega razreda na državnem in mednarodnem polju, v prvi vrsti za svobodo organizacije in strokovne borbe, dalje za vsako najmanjšo reformo, ki olajšava položaj delavcev v delavnici in v javnosti, predno se je izvojevala v dolgi in težki razredni borbi pravica do delavskega strokovnega organiziranja in do zaštite delavcev.

Pokreta milijonov delavcev se ne more prezreti, mimo njihovih zahtev se ne more iti. A najmanj je bilo to mogoče v atmosferi neposredno po svetovni vojni ob sklepanju miru, ko so se milijoni delavcev vračali s front v razbito gospodarstvo in se povpraševali: Kaj nam je donesla vojska? in ko so naraščale delavske organizacije, kakor hudournik. Tako je prišlo v mirovno pogodbo med drugim tudi 12. poglavje, ki govori o osnovanju Mednarodne organizacije dela, h kateri morajo države, ki so mirovno pogodbo podpisale kot članice pristopiti, ki garantira načelo svobode strokovnega organiziranja delavcev in poslodavcev, ki sodelujejo v tej organizaciji kot ravnopravni faktorji s predstavniki vlad in postavlja splošna načela in program po katerem se ima urediti vsestranska zaštita delavskega razreda celega sveta. Privatna mednarodna udruženja za zakonito zaščito delavcev, vstvarjena v glavnem z naporom socialističnega delavskega pokreta, so dobila izpopolnitev v uradni priznani organizaciji. Ona ni naš ideal, je pa sredstvo, ki se ga lahko socialistični delavski pokret posluži, za čim najhitrejšje kulturno dviganje delavskega razreda vseh držav, to pa poglavito v zaostalih krajih, ker je kulturno dviganje predpogoj za politično in socialno dviganje delavstva.

Mi si ne delamo iluzij o Mednarodni organizaciji dela. Ne pričakujemo, da nam more dati več, kakor ji moramo dati pobude z jakostjo naših strokovnih in političnih organizacij. Ona je barometer stanja organizacij, politične zrelosti, razmerja moči posameznih slojev v raznih državah. Kdor gre na konferenco Mednarodne organizacije dela, spremlja razprave na njih in sploh motri celotno delovanje te organizacije, vidi stalno premikanje tega barometer-

skega kazala navzgor in navzdol, drugače povedano: v delavstvu prijaznejšo in delavstvu neprijaznejšo smer. Ali kakor bi bilo neumno razbijati barometer, ako kaže dalj časa slabo vreme, tako bi bilo neumno, ako bi se jezili na Mednarodno organizacijo dela, ako se potem nje ne more doseči vse tako hitro, kakor bi si kdo to želel. Ona je kot barometer dobra, ker nam vsako leto olajšava pregled mednarodne situacije, razmerja sil delavskega in podjetniškega pokreta, ki si stojita na celi vrsti nasproti in splošnih političnih psihov v raznih državah, katere vstvarjajo, grupirane v eno, atmosfero, iz katere se razvijajo mednarodni dogodki.

Ali mednarodna organizacija dela ni samo tak barometer. Nepobitno dejstvo je, da vpliva ona tudi na pobijanje socialne reakcije, da jemlje s svojim moralnim vplivom pogum, da jo naučno razorožava in da spravlja delavsko zaščito v vsaki zemlji vsaj v toliko naprej, v kolikor je delavstvo dotične zemlje za njo zrelo. Ono ne more izvaliti piščeta, more mu pa pomagati, da prekljuje lažje lupino. To oporo dobiva iz prakse v onih državah, kjer je postala delavska zaštita dejstvo in kjer počiva ona na plečah močnih delavskih organizacij ali pod njihovo vsakdanjo kontrolo.

Od 16. junija do 5. julija t. l. se je vršila v Ženevi šesta Mednarodna konferenca dela. Na petih prejšnjih konferencah, ki so se vršile vsako leto po vojni, se je razpravljalo o zelo važnih vprašanjih, v prvi vrsti o osemurnem delavnem času, zabrani nočnega dela s posebnim ozirom na žene in deco in o zaščiti mater.

Na letošnji konferenci se je razpravljalo o vprašanju, kako da lahko delavec najkoristneje uporabi svoj prosti čas po delu, o zaščiti inozemskih delavcev za slučaj bolezni in ponesrečb, o nedeljskem počitku v steklah, o zabrani nočnega dela v pekarnah, o zaščiti delavstva pred ovčjo kugo, ki se prenaša potom volne ali surove kože. Nasprotja med poslodavci in delavci, ki so se pokazala na konferenci, so v teh vprašanjih, zlasti pa glede steklarskega in pekarskega dela, ogromna in — nepremostljiva.

Razlogi, na katere se opirajo pri tem delavci, so tehtnejši.

Radi delavskih zahtev še ni industrija nikoli propadla, pa tudi ne bo, ker delavci od nje žive. Življenje delavcev je važnejše od vseh nesmiselnih običajev, lenobe in nerednosti. Delegati vlad so morali v svoji pretežni večini uvaževati te razloge, ki so kljub ostru opoziciji poslodavcev prodrli. Sklepi, sprejeti na tej konferenci pa še ne pomenijo zadnje besede. Te sklepe morajo odobriti še parlamenti posameznih držav, pri čemur bodo oponirali tisti, ki so direktno zainteresirani in tudi celokupni kapitalistični razred. A to, kar se težko sprejme, se še težje potrdi. Še sklepi, ki so bili brez odpora sprejeti, so se le s težavo odobrili, ker nalagajo težke obveze.

Vkljub vsemu temu se pa vendarle polagoma potrjujejo. In če odobri ena država zakone o zaščiti delavcev, čeprav ne rada, jih bo morala odobriti prej ali slej tudi druga. Ali ni to čudno, da vrše vse države nekaj nerade — in vendar druga drugo k temu sili? Organizacija dela res da ni vojska,

je pa vendar organizacija v kateri imajo razne države razne medsebojne obveze in raznovrstne interese. Vse to ima za posledico, da ratifikacija konvencij, čeprav počasi, a vendar napreduje.

Na letošnji konferenci so prišla na dnevni red vprašanja, ki so zlasti za nas zelo važna, in sicer: kako se svoboda združevanja, garantirana z mirovno pogodbo v raznih državah in za razne vrste delavcev dejansko izvaja, vprašanje mirovnih sodišč za mezdne spore in stavke in vprašanje brezposelnosti. Prihodnja konferenca se bo s temi vprašanji obširneje bavila, ker bo urad dela tekom leta izvedel potrebne predstudies. Delavski predstavniki so podarili zlasti potrebo očuvanja 8 urnega delavnika v vseh državah, razven tega potrebo, da se privedeta v Mednarodno organizacijo dela tudi Rusija in Amerika, ker mora postati po naši želji ta organizacija res mednarodna in mora zadobiti čim večjo avtoriteto nad vsako posamezno državo. S tem je uradu dela začrtana pot, po kateri ima iti pri pripravi za bodočo konferenco.

Zopet nov napad na naše socialne-politične zakone.

Kakor znano, sabotira naše socialno-politične zakone, ki smo si jih v za delavstvo boljših časov priborili, sama vlada.

Vendar nima pravega poguma, da bi te zakone naravnost razveljavila.

Česar pa si ne upa doseči naravnost, to skuša doseči po ovinkih. En tak poskus, ki se pa vsled budnosti centralnega tajništva Delavskih zbornic najbrž ne bo posrečil, je napravilo te dni ministrstvo za trgovino in industrijo.

Ministrstvo za trgovino in industrijo pripravlja nov obrtni zakon. Načrt za ta zakon je predložilo ministrstvo te dni anketi interesentov, na katero pa ni hotelo povabiti zastopnikov Delavskih zbornic, čeprav je centralni sekretariat Delavskih zbornic to izrecno zahteval. Z ozirom na to je podalo centralno tajništvo Delavskih zbornic sledečo protestno izjavo, ki se je poslala na vsa pristojna mesta.

Gospodu ministru trgovine in industrije.

Kakor hitro se je iz javnosti zvedelo, da želi organizirati Vaše ministrstvo anketo zainteresiranih družabnih slojev povodom načrta novega obrtnega zakona, se je obrnilo podpisano tajništvo na Vas s prošnjo, da bi sodelovale na tej anketi brezpogojno tudi Delavske zbornice. Ta zahteva ni bila nujna, ker so po čl. 39. Zakona o zaščiti delavcev vse državne oblasti dolžne, da zaslišijo o vseh svojih socialnih in gospodarskih predlogih tudi mišljenje Delavske zbornice. Toda vkljub v zakonu utemeljeni dolžnosti in vkljub izrecni prošnji, da se Delavske zbornice pozovejo in na anketi zaslišijo, se one niso zaslišale. Šele po tej anketi se je videlo, zakaj je ravnavalo Vaše ministrstvo v tem slučaju proti zakonu in navadnemu političnemu taktu.

Povdarek ankete je bil na zahtevi, da bi se menjali z zakonom, ki je po

svoji naravi tehnično gospodarski zakon, ki ima predpisovati obliko organizacije gospodarskih podjetij, medsebojne odnose obrti, trgovine, industrije in bankarstva, kakor odnos državne oblasti napram njim, zakoni, ki so povsem druge prirode, socialnopolitični zakoni, ki urejajo odnose med poslodavci in delavci.

Naglas ankete je bil na zahtevi, da se naj z novim obrtnim zakonom nadomestijo zakoni o zaščiti in zavarovanju delavcev, seveda tako, da se ti zakoni za delavstvo poslabšajo.

Mi se, gospod minister, ne moremo obraniti očitka, da je bil zakon samo zato pogažen in da Delavske zbornice samo zato niso bile povabljene na anketo, da bi se na njej ne pojavila opozicija in da bi se moglo zakriti za avtoriteto gospodarske ankete, neupravičeno vmešavanje Vašega ministrstva v odnose med delavci in poslodavci, čeprav obstoja za reguliranje teh odnosov posebno ministrstvo socialne politike. Mi se, gospod minister, ne moremo ubraniti vtisa, da je prevzelo Vaše ministrstvo, gazeč zakon in nevtralnost organa državne oblasti, nase nalogo, da organizira napad poslodavskih institucij na našo socialno zakonodajo. Mi smatramo za svojo dolžnost, da protestiramo proti takemu načinu dela in gaženju zakona in običajnega reda pri Vas, pri predsedstvu vlade, Narodne skupščine in pred vso javnostjo.

Zajedno izjavljamo, da anketa, ki jo je sklicalo Vaše ministrstvo nima značaja ankete strokovnjakov, ampak enostranske ankete interesentov, koje so vodili pri dajanju nasvetov samo materialni interesi poslodavcev, a ne interesi gospodarstva kot celote, socialnega miru in državnega napredka.

S spoštovanjem za centralno tajništvo Delavskih zbornic

dr. Živko Topalović s. r.

Podružnice nam zapirajo.

Srezko poglavarstvo v Radovljici nam grozi razpustiti podružnice kovinarjev na Jesenicah, Javorniku in Dobravi.

Podružnico na Lescan pa so nam že zaprli. Pri tem je sodeloval domači župan in občinski tajnik.

Enako so nam že zaprli našo podružnico kovinarjev v Kamniku.

Ne vemo, ali se zapirajo te podružnice na podlagi zakona o zaščiti države, ali vsled kakih drugih muh.

Če je prvo, potem ni mogoče imeti v rokah bolj jasnega dokaza, kako se izrablja zakon o zaščiti države proti delavstvu kot takemu.

Vsi podjetniki zabavljajo čez strokovne organizacije: zanje je najbolj upravičena borba za košček kruha le komunistična prevratna akcija. To čujejo domači gospod žandar, ki jih vsa teža časov še ni izučila, da ni tako in si napravijo svojo sodbo o ljudeh in organizacijah, ki jih je treba vzeti na piko.

Potem pa pride vlada močne roke, koje najjačja sposobnost je ta, da vidi povsod strahove in kot don Kišot, vitez žalostne postave, te strahove preganja. In ta vlada ukaže srezkim poglavarjem: polovite strahove! — Srezki poglavarji zahtevajo poročil od žandarjev in kmečkih županov, — da so krita in da lahko uradujejo na podlagi aktov. Ti akti so taki, da je treba vporabiti proti delavskim organizacijam zakon o zaščiti države, ker pravi to žandar, ki je to od podjetnika slišal.

Mi bomo proti tej praksi z vso odločnostjo nastopili in bomo znali v zakonih zajamčeno pravico našega delavstva do strokovnih organizacij varovati, pa če bo to podjetnikom, žandarjem in srezkim poglavarjem prav ali ne.

Druga možnost, da se dela našim organizacijam težave leži morda v tem, da nova pravila Saveza metalcev še niso potrjena.

Savez je moral dobiti nova pravila, radi ujedinjenja.

Njegove podružnice niso nove, ampak že več let obstoječe organizacije. Po zdravi pameti se mora pustiti te podružnice tako dolgo po starih pravilih poslovati, da se nova odobri. To pa za pravega birokrata morda ni jasno.

Predlogi k strokovni konferenci.

Podružnice iz Guštanja, Prevalj in Leš so na skupnem zborovanju, ki se je vršilo dne 20. t. m. v Prevaljah uvideli potrebo, da se ustanovi za Mežiško dolino okrožno tajništvo, katerega sedež naj bi bil v Prevaljah in to iz sledečih razlogov:

1. Ker smo vse tukajšnje podružnice močno oddaljene, najsibo od Maribora, ali od Ljubljane ter se imamo boriti zato v marsikaterem oziru z velikimi težavami.

2. Ako bi imeli za Mežiško dolino svoje okrožno tajništvo, bi stal tudi tukajšnji delavski pokret bolj na zdravi podlagi in bi bolj napredoval ko pa danes, ko boleha na marsičem, kar bi se dalo lahko popraviti potom dobre volje.

Ker je danes proletariat v Mežiški dolini politično razcepljen, zato je postal mlačen in omahljiv tudi na strokovnem polju. Vse to nam bo mogoče popraviti le potom enotnega vodstva in discipline. Zato nam je okrožno tajništvo za Mežiško dolino potrebno.

3. Vse podružnice Mežiške doline, v koje področje bi spadala tudi podružnica na Muti, bi štela okrog 800 članov, tako, da je upravičeno, da se ustanovi za to število okrožno tajništvo.

Za ta predlog so se izrekli za kovi-narje iz Guštanja ss. Janko Štraus in Luka Juh, za rudarje. Prevalje ss. Franc Šrot, Franc Hočnik in Mihael Jelenko, za kemično podružnico v Prevaljah s. Simon Štern.

Ostale v poštevh prihajajoče podružnice, predvsem one v Mežici, Črni in na Muti pa naj vzamejo ta predlog na znanje in o njem razpravljajo ter naj po svoji previdnosti na pokrajinski konferenci ta predlog, ki ga bodo zastopali naši delegati, podpirajo.

Ta predlog priobčujemo v orientacijo v poštevh prihajajočih podružnic. Radi priznavamo, da bi bilo posebno tajništvo za Mežiško dolino zelo potrebno. Težje bo dobiti za njega denarna sredstva. Od tega, kako bo znala rešiti konferenca to vprašanje, je odvisno, v kolikor bo ta predlog izvedljiv.

Krajevni medstrokovni odbor celjski nam je poslal med tem stiliziran svoj predlog glede delitve Slovenije na dve samostojni tajništvi. Tega predloga ne bomo v celoti objavili, ker se naslanja stilizacija ozko na v 28 številki predložen načrt pravilnika za oblastne odbore in se spreminja ta načrt le v sledečih točkah:

1. Slovenija naj se razdeli v organizaciji GRSJ na dve upravni področji Ljubljano in Maribor.

2. Predvidijo naj se tudi okrožne konference in okrožni odbori.

3. Posvetovalen glas naj imajo na strokovnih konferencah ne samo zastopniki strokovnega tiska temveč sploh zastopniki socialističnega tiska.

Glede likvidacije »Strokovne komisije« in nadaljnega poslovanja, je sprejel celjski Krajevni medstrokovni odbor sledeči predlog:

Naše organizacije.

Kovinarska stroka.

Proti preganjanju naših strokovnih organizacij. Okrajni glavarstvi v Radovljici in v Kamniku sta ustavili delovanje podružnic kovinarske organizacije v Kamniku in Lescah in nadlegujeta tudi naše podružnice na Dobravi, Savi in na Javorniku. Proti temu postopanju sta protestirala v sredo 23. t. m. ss. Uratnik in Golmajer pri velikem županu g. Vilku Baltiču. Upamo, da se bodo šikaniranja naših organizacij v najkrajšem času nehala. Če pa bi se ne, naj ostanejo naši zaupniki mirni in na svojih mestih, ker nesmiselne sekature ne morejo trajno obveljati.

Kongres avstrijskega »Metallarbeiterverband« Te dni se vrši na Dunaju

A ti pravi birokrati naj vedo, da so njihovi zakoni eno, življenje in njihove potrebe pa drugo. Delavstvo si radi okornosti in nerodnosti političnega upravnega aparata ne bo dalo razbijati svojih strokovnih organizacij.

Predlog

za pokrajinski kongres GRSJ za dneva 2. in 3. avgusta 1924 v Ljubljani, predlagan in sprejet od Krajevnega Medstrokovnega Odbora v Celju, dne 12. julija

1. Pokrajinski kongres GRSJ sklene likvidacijo dosedanje Strokovne komisije za Slovenijo, katera po členu 18. do 24. statuta in poslovnika GRSJ nima več pravnega in formelnega obstoja.

2. Vsa imovina in inventar Strokovne komisije se naj razdeli na ljubljansko in mariborsko oblast s sedežem v Ljubljani in v Mariboru.

3. Radi jezikovne enotnosti v Sloveniji naj ostane še nadalje obvezno glasilo strokovnih organizacij za obe oblasti dosedanji list »Delavec«.

4. »Delavec« naj se tiska v Ljudski tiskarni v Mariboru, oziroma v tisti tiskarni v Sloveniji, ki predloži najcenejši proračun.

5. Čisti dobiček »Delavca« naj se razdeli po proporciju članstva obeh oblasti v oblastni sklad. Tudi za slučaj likvidacije se mora čisti dobiček »Delavca« proporcionalno razdeliti na vse centrale, katere naročajo za svoje podružnice list »Delavec«.

6. List naj bo tednik, kakor dosedaj. Urejuje naj ga oblastni tajnik dotične oblasti, v kateri se list tiska, podpirajo naj ga pri tem člani obeh oblastnih odborov in dopisniki.

7. Oblastno tajništvo, ki ima »Delavca« v oskrbi, naj ima še enega upravnika, ki bo obenem knjigovodja ter eno pomožno moč za upravištvo in oblastno tajništvo skupaj.

8. Obračunavanje za list »Delavec« se naj vrši tako, kakor dosedaj, kvoto od članskih prispevkov pa vsaki oblasti posebej. V ostalem se naj aparat oblastnih tajništev preuredi tako, da bo odgovarjal njihovim finančnem stanju, v vsaki oblasti si izvoli na oblastni konferenci tajnika, če ima za to sredstva; lahko si pa izvoli tudi dva tajnika. Seveda se mora tajništvo vzdrževati le iz kvote, ki je za tajništvo določena, nikakor pa ne iz prebitka od uprave »Delavca«.

9. Likvidacija Strokovne komisije za Slovenijo se ima izvršiti tekom enega meseca po pokrajinskem kongresu, nakar se naj skliče oblastna konferenca v Mariboru, katere se naj udeležijo vse organizacije, ki imajo svoje sedeže na teritoriju mariborske oblasti.

K temu predlogu pripominjamo: Predlog določa naj se čisti prebitok po proporciju članstva med obe oblasti razdeli — a ta prebitok se ne sme vporabljati za tajništva. Ali tudi za vzdrževanje, oziroma sovdrževanje tistega tajništva ne, ki bi vršilo uredniška dela? Končno: ali ne predvideva ta načrt preveč novih konferenc, ki naj druga za drugo sledijo? Razven tega se nam zdi, da je, če imamo že list skupen boljše, da je skupen tudi še oblasten odbor. Nikjer in nikdar ni dobro, če gospodari dva gospodarja v eni hiši. Vendar to ni vprašanje, ki bi ga ne bilo mogoče drugače rešiti.

Rudarska stroka.

Rudarjem Mežiške doline!

Kakor je razvidno iz dogodkov zadnjega časa pri Vas, Vas moramo spo-

zoriti na dejstvo, da so se vrinili v Vaše rudnike temni elementi, katerih namen je, da razbijejo Vaše strokovne organizacije. Ti elementi imajo nalog od svoje najvišje inštanice v Moskvi, da vsepovsod razbijejo naše organizacije in da s tem tirajo delavstvo vedno v obupnejši položaj, zakaj to izstradano in gospodarsko in moralno popolnoma uničeno množico delavstva hočejo potem pognati direktno v žrelo reakcije. Dokaz temu nam je, da povsod, kjer se je posrečilo tem izdajalcem delavstva, razbiti delavske organizacije, je zavladala potem najhujša reakcija. Koliko krvi se je prelilo po nedolžnem in še danes tiči 10.000 večinoma nedolžnih žrtev po ječah raznih evropskih držav, njih družine in stariši pa doma strdajo. Gorje, ki so ga povzročili ti pomočniki reakcije, je nepopisno. Na milijone revnih proletarcev in njih družin jih sedaj preklinja zaradi zločina, ki so ga napravili na delavskem razredu, v prid reakcije, po vseh onih državah, kjer jim je njihovo razdiralno delo uspelo. Tako tudi pri nas v Jugoslaviji. Skoro vso odporno silo našega delavskega pokreta so uničili s svojo lepo donečo frazo nasilne revolucije. In kaj ima to za posledico? Da že četrto leto pada naše delavstvo čimdalje bolj v prepad reakcije po zaslugi teh izdajalcev. Zasedujte, sodrugi, njihova početja zadnja leta samo pri Trboveljski družbi. Štrajk za štrajkom, žrtve za žrtvami, in zakaj? Zato, da je Trboveljska družba gromadila ogromne dobičke, delavstvo in njih družine pa strdajo od dne do dne hujše! Pa ne samo to, da je to ogromna gospodarska škoda za delavstvo. To je tudi tisto, kar omogočuje kapitalizmu, da izvaja svojo socialno reakcijo nad delavstvom. In to je še hujše. Zakaj, dokler je delavec dela zmožen, se še nekako prebije skozi življenje, ko pa enkrat obnemore, potem je izgubljen in izročen na milost in nemilost usode. Mi vidimo, kako se naša buržuazija trudi dan za dnem, da delavstvu še one malenkostne socialne pridobitve in pravice odvzame, katere si je delavstvo tekom zadnjih desetletij z težkim trdom priborilo. In to je še hujše. Takšen je sedaj položaj delavstva pri nas, po zaslugi teh lažirevolucionarjev. Kaj sedaj storiti? Ali hočemo pustiti, da nam ti demagogi razbijejo in uničijo še ono, kar je zdravega ostalo in da zmaga reakcija nad nami popolnoma! Ne, tega ne smemo dopustiti! Naš socialistični program nam veli: V boj za naše pravice, za one pravice, na podlagi katerih se bo moralo upoštevati tudi naše življenje za človeško življenje. Zatoraj sodrugi, stopite sedaj ob 12. uri z podvojenjo energijo in neustrašenostjo na delo za povzdigo našega strokovneoa pokreta in naših organizacij! Ne vstrašite se naporov. Vsak izmed Vas mora biti zaveden in nevstrašen bojevnik za proletarsko stvar! Naše vrste morajo biti izpolnjene. Disciplin in strogo medsebojno zaupanje nam mora biti sveto. — Zakaj na dve strani velja naš boj. Eden proti buržuaziji, drugi pa, kateri je še veliko hujši, pa proti nezavednosti delavstva samega. Sodrugi! Zavedajte se s ponosom, da ste proletarci in da se borite za veliko človečansko idejo, katere namen je, rešiti človeštvo izpod suženjstva kapitala.

Srečni pri državnih rudnikih?...

Nekje stoji zapisano, da tvorijo državo državljani, to se pravi oni, kateri v dotični državi živijo. In zopet je nekje zapisano, da imajo v demokratični državi vsi državljani enake pravice in da so tudi enaki pred zakonom. To se pravi, da bi morali imeti tudi pravico do življenja, eni kot drugi, na drugi strani pa zopet skupne in enake dolžnosti do te države. Tega pa v naši državi ne moremo najti. In tako je prišlo pri nas tako daleč, da imamo razne vrste državljanov. Eni imajo pravico, da pod krinko državotvornosti uganjajo razne orgije, drugi imajo zopet pravico ubijati in tretji pa imajo samo pravico trpeti in od lakote umirati. Tako smo ugotovili, da imamo pri nas tri vrste državljanov. Patent na razdelitev teh razredov pa ima menda uprava državnih rudnikov sama. Da je temu tako, bomo skušali dokazati v naslednjem. Kakor je znano, ima država 16 rudni-

kov v svoji upravi. Izmed sta Zabukovca in Velenje v Sloveniji. V teh državnih rudnikih pa je vedno državna uprava plačevala svoje delavstvo za 30 in še več odstotkov manj, nego privatni podjetniki ostalih rudnikov. Izjemo pri tem sta delala samo državna rudnika Zabukovca in Velenje, katera sta imela po pogodbi zajamčeno, da se njihovi prejemki uravnavajo skupno s prejemki rudarjev Trboveljske premogokopne družbe. Ker pa je mislila uprava državnih rudnikov samo na enakost svojih državljanov, je smatrala za potrebno, da usvari za svoje delavstvo še 4. razred državljanov. To se pravi, da rudarji njenih podjetij v Sloveniji nimajo pravice do istih življenjskih pogojev, kakor rudarji ostalih rudnikov. Ker drugače bi celo nevarnost obstojala, da bi tem rudarjem tako trebuhi zrastle vsled preobilne hrane, kakor gospodom okoli uprave drž. rudnikov. ali gg. okoli Trboveljske družbe. Zatoraj je šla uprava državnih rudnikov in ukazala z odlokom ministrstva za rude in šume, da se ima uvesti z dnem 1. junija t. l. v Sloveniji pri drž. rudnikih Zabukovca in Velenje bosanski plačilni sistem, veljaven od 1. nov. 1923. Ta plačilni sistem bi sicer sam na sebi ne bil tako presneto slab, ako bi ne imel ene velike napake na sebi in ta je, mnogo prenizko postavljene mezdne in draginske postavke. Tako ima na primer kopač z ženo in tremi otroci in ako je priden, da naredi najmanj 22 šintov mesečno, sledeče prejemke dnevno: temeljna plača 30 Din, razlika na živilih 4.35 Din, draginska doklada za 4 člane 6 Din, popust na sladkorju in masti 1.10 Din, nabavni prispevek 3.40 Din. Skupno toraj 44.85 Din. Ako pa ima nad troje otrok, pa ne dobi za nje ničesar, ker nadaljni bodoči državljani tudi lahko od zraka živijo. Pač pa je nekaj pri nas v navadi, da če rudar pridno v akordu dela, da si potem svojega truda nekaj več zasluži. Zaradi tega je v tej pogodbi tudi predvideno, da v akordu delajoči rudarji morajo povprečno zaslužiti 25% več, kakor znaša njih temeljna plača. Ker se pa menda državna uprava boji, da bi naš neumni slovenski rudar, pri tem ne postal prehitro kapitalist in bi mu ne bilo več treba delati, so šli ti gg. in postavili te akordne postavke tako nizko, da je bilo na podlagi tega mogoče, da so pridni rudarji rudnika Zabukovca zaslužili zadnjo perijodo v potu svojega obraza Surnega dela na odkopu štev. 5 samo 16 Din 53 para. Tako sedaj recimo, da ima tisti rudar šest mladih državljanov z ženo vred za preživljati, pa bo dobil na podlagi svojega zaslužka v števisi z vsemi dokladami vred samo 31 Din 78 para dnevno. To je svota s katero si danes lahko kupi rudar 1 kg mesa, 1 kg moke in pa za priboljšek pol frakeljna šnopsa, da je bolj vesel.

Zelo smo radovedni, če imajo gg. upravni svetniki uprave drž. rudnikov z ministrom za rude in šume vred, tudi tako visoke prejemke za svoje trudapolno delo, kakor njihovi sodržavljeni 4. razreda, rudarji rudnikov Zabukovca in Velenje.

Kemična stroka.

Mojstrana. V naši cementni tovarni se je šele v zadnjem času razčistil položaj med nami. Naša tovarna izrablja čas krize v industriji menda tudi zato, da koristi našim bogatim krčmarjem in trgovcem v Mojstrani. Ona se ne ravna po sporazumnem sklepu, ki se je napravil med zastopstvom delavske zbornice, med organizacijo in ravnateljstvom tovarne, ki je pristalo na to, da se pri redukciji delavstva vsled omejitve obra-ta ne bo odpuščalo delavstvo, ki je odvisno edino od tovarniškega zaslužka. Danes se dela ravno nasprotno. Delavce, ki so odvisni edino od dnevnega zaslužka v tovarni, se odpušča, brez vsakega zaslišanja zaupnikov delavstva. Ali ima ravnateljstvo pri tem namen, da se v tovarni število zavednih sodrugov omeji na najnižje število, ali pa morda še celo iztrebi? Ali dela to samo, ali pa na prigovarjanje drugih? Kdo je kriv, da je med našimi vrstami v zadnjem času solidarnost nas vseh skupaj se omejila na tako malo število sodrugov? Zdi se nam, da naši trgovci ter par krčmarjev, ki so imeli strah pred odločnim nastopom naših zavednih so-

drugov v občinskem gospodarstvu. Njim pa naseda tovarna, čeprav nima interesa na tem. Mi pa, sodrugi, ki se zavedamo svojih dolžnosti, vstrajajmo pri delu, pa bomo zmagali in istočasno zavarovali napredek naše že štiri leta obstoječe strokovne organizacije. R.

Tekstilna stroka.

Tržič. Dne 17. julija se je vršil v naši podružnici predilniških delavcev redni občni zbor, ob sklepni udeležbi članstva, s točnim poročilom podružničnih funkcionarjev in nadzorstva. Pri volitvi odbora so bili predlagani in soglasno izvoljeni sodrugi: Štibl Luka, predsednik; Stegnar Rok, namestnik; Wuk Viktor, tajnik; Josip Franc, namestnik; Pogacar Peter, blagajnik; Zaletel Miha, namestnik. Odbor: Kristufek Franc, Wahter Oto. Mrak Herman. Namestniki: Selko Franc, Brenčič Rudolf, Bukove Alojz. Nadzorstvo: Mavc Marija, Kosmač Ivan.

Pri točki slučajnosti, je poročal o pomenu in namenu naše podružnice, tajnik osrednjega društva kemičnih delavcev sodr. Rejc, katerega poročilo se je vzelo naznanje. Odbor bo posopal po tem poročilu, seveda s pomočjo članstva podružnice, kateremu bo odbor za v bodoče polagal vse predloge za pospešitev podružnice v rešitev.

Monopolska stroka.

Povišica plač. Vedno drezanje naše organizacije je privedlo, kakor izgleda, povišanje naših plač vendarle do rešitve, čeprav ne v takem obsegu, kakor delavstvo želi in upravičeno zahteva.

Ministrski svet je pretekli teden na svoji seji sklenil, da se ima povišati vsemu monopolskemu delavstvu počenši z aprilom plača po 4 Din dnevno.

S tem je rešeno naše vprašanje tudi v zadnji instanci.

Kakor rečeno, ne tako, kakor bi želeli. Naši člani in članice pa naj pomislijo, da živimo v času težke reakcije, ko je vsak uspeh priboriti — težko. Če bi naša organizacija ne bila budna in na mestu, bi še tega ne bilo.

Ako ne bomo v bodoče trdneje združili svojih sil in stali vsi do zadnjega za našo enotno organizacijo, potem je morda ta povišek zadnji, ker z njim naše enotno vprašanje še ni rešeno.

Na delo za organizacijo! Kolikor moči toliko pravice!

Živilska stroka.

Nočno delo v pekarnah.

Internacionala Unija v Zürichu nam je poslala sledeči dopis, katerega objavljamo v informacijo pekovskih pomočnikov in javnosti.

Cenjani sodrugi!

Borba pekovskih pomočnikov za odpravo nočnega dela v pekarnah je stopila v odločilni stadij.

III. mednarodni strokovni kongres, ki se je vršil na Dunaju v dneh od 2. do 7. junija, je soglasno sprejel resolucijo, katera pozivlja vse delavstvo, da podpira pekovske delavce v njihovem boju. Nič manj važna je tudi osvojitev načrta o prepovedi nočnega dela v pekarnah na VI. Mednarodni konferenci dela v Ženevi.

Konferenca je izvolila komisijo, katera deluje na to, da se prepreči uvedba nočnega dela po pekarnah.

Od te komisije predelan načrt se bo prihodnje leto na VII. Mednarodni konferenci dela ponovno predložil v končno veljavno odobritev.

Mojstri bodo zastavili sedaj vse sile, da pridobijo javnost na svojo stran. Zato je treba storiti tudi nam energične korake, da se nočno delo, s katerim so že ponovno pričeli, odpravi. Pekovski delavci morajo v tem oziru računati samo na organizirano delavstvo in njihove instance. Delavstvo pa je še vedno na razpotju in ne ve za katero pot bi se odločilo. Nekateri se obračajo od organizacije, mesto da bi se jej približevali in se skupno borili proti uvedbi nočnega dela.

Internacionalna Unija živilskih delavcev je skupno s centralo pekovskih delavcev prišla do sledečih zaključkov:

1. Osrednji organizaciji pekovskih delavcev se nalaga, da stopi v stik z

vsemi razredno zavednimi pekovskimi organizacijami sveta in doseže, da stopijo te v mednarodno zvezo živilskih delavcev, zato, da morejo voditi enotno borbo pekovskih delavcev celega sveta.

2. Centrala pekovskih delavcev ima nalogo, da zainteresira vse strokovne zveze za njih borbo, zlasti Mednarodno strokovno zvezo in njej priključene organizacije, da bo stalo mednarodno delavstvo ob strani pekovskih pomočnikov v borbi za odpravo nočnega dela po pekarnah.

3. Pozivlja se vse delavsko časopisje, da se bavi z novicami in dokazi, kako škodljivo je nočno delo v pekovski stroki. Posebno pa se morajo zainteresirati za to zdravniki.

Z ozirom na to opozarjamo že sedaj vso slovensko delavsko javnost, da stoji na strani pekovskih pomočnikov v borbi, da se nočno delo ukine.

Apeliramo tudi na gg. zdravnike, da se zavzamejo za nas, kajti oni najbolje vedo, kako je škodljivo zdravju nočno delo, zlasti po pekarnah. Če store ta korak, jim bode hvaležno na tisoče delavcev. Apiliramo tudi na vlado, kajti vojni čas je dokazal, da je nočno delo brez potrebe in da se opravi z dnevnim delom več in bolj higijenično, kakor ponoči.

Vsem pekovskim pomočnikom širom Jugoslavije pa kličemo:

Vsi v boj proti nočnemu delu!

Objave.

VABILO

na I. redni občni zbor »Socialistične tiškovne zadruge reg. zadr. z o. z.

ki se vrši dne 3. avgusta t. l. ob 4. uri popoldne v hotelu »Tivoli« v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka.
4. Izprememba pravil.
5. Razno.

Ljubljana, 20. julija 1924.

Načelstvo.

Vestnik „Svobode“.

V naravo.

Tako pravi danes naš zavedni delavec in delavka. V naravo po 6 dnevnem, mesečnem in polletju trudnem delu za preživljanje samega — in tudi svoje družine. Tako pravi danes že celo isti delavec, ki se je vsled vzgojene suženjske slabosti naveličal utapljati skrbi za življenje pri kozarcu alkohola, igranju kart itd. V prepričanju, da je življenje, ki ne pozna stvarstva narave v naravi svežega zraka, enako črnu v zemlji. Dolžnost naša naj bode, da tekom tega leta posvetimo poleg dramatike, glasbe, telovadbe in diskuzijskih zimskih večerov v tem polletju, do pozne jeseni skavtizmu in turistiki, potem katere privedemo naše mlade in sploh starejše sodrugi do življenja v naravi, v kateri bo našel telesno in duševno razvedrilo.

Da pridemo na pot k otvoritvi življenja v naravo svežega zraka, se pozivlja vse sodrugi in združice iz naših strokovnih, kulturnih in gospodarskih organizacij, ki so več ali manj izurjeni v turistiki in druge, ki so običajni prijatelji priprostih peš izletov v naravo, da se odzovejo klicu družbi sodrugov in združic, kot prijateljev narave, ki vas kličejo na plan, v življenje narave svežega zraka, v kateri se razvedrilo in spoznamo brez vsake zavisti, da smo si za življenje enaki. Za izvedbo večjega izleta v naravo na željo kemičnih delavcev v Mojstrani, se je določil čas in sicer: 15., 16. in 17. avgusta in sicer v Mojstrano, Triglavsko pogorje, Triglav in na Vrata (Aljažev dom).

Izlet vseh sodrugov in združic iz vseh industrijskih krajev Slovenije se deli na dve skupini in sicer: prva — več ali manj zmognih hribolazcev — druga — prostih izletnikov.

Prva skupina, to je hribolazcev, odide iz Ljubljane dne 15. avgusta zvečer ob 19. uri (7.). Prihod v Mojstrano zvečer ob 9. uri 43 min. V Mojstrani povoljni počitek in zjutraj dne 16. avgusta zarano odhod na triglavsko pogorje, Triglav in dne 17. avgusta dopoldne odhod na Vrata.

Druga skupina priprostih izletnikov, oziroma prijateljev narave po odide iz Ljubljane dne 16. avgusta tudi ob 19. uri (7. uri zvečer). Prihod v Mojstrano ob 21. uri (9. uri zvečer), isto tako povoljni počitek in zjutraj zarana dne 17. avgusta odhod v Vrata, to je v okolico Aljaževga doma. Tu se združimo še predpoldnevom s prvo skupino, to je naših hribolazcev, kateri se bodo gotovo srečno in veselo vrnili iz triglavskega pogorja. V tem okolišju se družabno razvedrilo ob prehrani, ki jo bodo nudili naši skavti, kateri bodo imeli nalašč za to vso opremo s seboj. Vse razvedrilo se bode skoro gotovo vršilo ob zvokih godbe. Odhod nazaj proti Ljubljani iz Mojstrane je dne 17. avgusta ob 19. uri (7. uri zvečer).

Marsikateri izmed naših sodrugov in združic, ki se res z veseljem želi udeležiti skupnega izleta v kraj, ki mu še ni znan, v katerem tudi biva naš sodružni delavec in delavka, si stavi vprašanje, kako naj se izleta v tako oddaljen kraj udeležim, če pa denarna

sredstva ne dopuščajo. V ta namen se svetuje vsem našim sodrugom in sodružicam v vsakem posameznem industrijskem okraju naše Slovenije, da se takoj vsi tisti, ki se želijo izleta res udeležiti, zberejo oz. združijo skupaj, izvolijo enega blagajnika, ki naj na podlagi med vami storjenega sklepa takoj začne pobirati, do časa izleta najmanj po 15 dinarjev na teden v izletniški sklad. Tako, da bo vsak izletnik vsaj deloma za vožnjo preskrbljen. Hrano in druge potrebne stvari, naj si vsak do časa izleta preskrbi.

Prijave izletnikov sprejema »Tajništvo društva »Svoboda«, Židovska ulica šte. 1., Ljubljana in tajništvo Osrednjega društva kemičnih delavcev Moste pri Ljubljani. Nadaljnja navodila sledijo v prihodnji številki.

V imenu GRSJ.:

Izdajatelj: Franc Svetek.

Odgovorni urednik: Jože Berdajs.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

2 spretna modelna mizarja

za takoj išče Strojarsko društvo »Sila«, tehniška poslovnica i strojarska radionica v Zagrebu, Draškovičeva ulica 11, na katero je poslati cenjene ponudbe z navedbo plače.

Zadružna banka

v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice, obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkulantneje.

Delniški kapital K 12.000.000.

Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska šte. 367.

Konec

izkoriščanja stavbinskih in drugih delavcev ter brezposelnosti

krize

v gradbeni, mizarjski, ključavničarski, kleparski, soboslikarski in pleskarski stroki

bo takoj,

če bodo vsi zidarji, tesarji, mizarji, kleparji, soboslikarji in pleskarji pristopili kot člani k

„Splošni gradbeni produktivni zadrugi v Celju“

katera se je ustanovila na temelju sklepa kongresa »Splošne delavske Unije« z dne 24. februarja 1924 in je te dni začela z obratovanjem, kakor: popravljanje in belenje ter pleskanje hiš i. t. d. Pri zadrugi sodeluje centrala »Unije« z vsemi njenimi podružnicami, in podružnica Saveza metalnih radnika Jugoslavije Celje, in podružnica lesnih delavcev v Celju, ter sprejema kot člana vsakega posameznega člana od gorinavedenih strok. — Vpisnina Din 50.—. Delež Din 250.—, ki se pa lahko odplačuje v tedenskih obrokih po poštni položnici ček. račun šte. 13.708.

Sprejemajo se hranilne vloge potom znamk SGPZ Celje in na posebno vknjižbo proti 10% obrestni meri.

Naročila za oddajo dela kakor priglasje za pristop je nasloviti na:

Splošna gradbena produktivna zadruga, r. z. z o. z. v Celju, v hotelu pri „Kroni“, Ljubljanska cesta 10/1.

V novi obleki

namreč v rjavo-modro-beli etiketi je sedaj v prometu davno preizkušeni in priljubljeni »Pravi : FRANKOV : kavni prídadek« v zabojčkih. — V varstvo proti ponaredbam se na tej novi etiketi posebno iztičejo glavna obeležja, namreč: ime »Frank« in »kavni mlinček«. — »Pravi : FRANK : z mlinčkom« je kavi tako potreben, kakor začimba juhi. —